

EĞİTİM SEN

2025/'26 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI SONUNDA EĞİTİMİN DURUMU

25 HAZİRAN 2026
ANKARA

2025/'26 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI SONUNDA EĞİTİMİN DURUMU RAPORU

2025-2026 eğitim-öğretim yılı, 26 Haziran Cuma günü çalacak son zille birlikte yerini yaz tatiline bırakmaya hazırlanırken, Türkiye'de eğitim sistemi kronikleşen ve çözüm bekleyen köklü sorunların gölgesinde bir dönemi daha geride bırakmaktadır. Yüz binlerce adayın atama beklediği, mevcut öğretmenlerin ise ağır iş yükü ve derinleşen ekonomik sıkıntılar altında mesleklerini icra etmeye çalıştığı bu süreç; kalabalık sınıflar, yetersiz fiziki kapasite, personel eksikliği, temizlik ve hijyen krizleri gibi doğrudan okul koridorlarına yansıyan temel sorunlarla daha da ağırlaşmıştır.

Son yıllarda ivme kazanan piyasa merkezli ve laiklik karşıtı dönüşüm; eğitimi anayasal ve kamusal bir hak olmaktan hızla uzaklaştırmış; ticari kaygıları gözetken, tek din–tek mezhep referanslı ve merkezîyetçi bir yapıya büründürmüştür. Toplumsal eşitliğin ve kamusal yararın en önemli aracı olması gereken eğitim sisteminin, piyasa dinamiklerine ve siyasi iktidarın ideolojik yönelimlerine göre yeniden şekillendirilmesi; sadece okulları değil, öğrencileri, öğretmenleri ve nihayetinde toplumun tamamını etkileyen çok katmanlı ve derin bir tahribata yol açmaktadır.

SAYILARLA EĞİTİMİN DURUMU

MEB'in örgün eğitim istatistiklerine göre Türkiye'de örgün eğitimde (resmi + özel) yaklaşık **16 milyon 906 bin** öğrenci bulunmaktadır. Toplam 74 bin 40 (önceki 75 bin 467) eğitim kurumu/okulu içinde devlete ait kurum/okul sayısı **59 bin 336** (önceki 61 bin 111) iken, özel okulların sayısı **14 bin 700** (önceki 14 bin 352) dir.

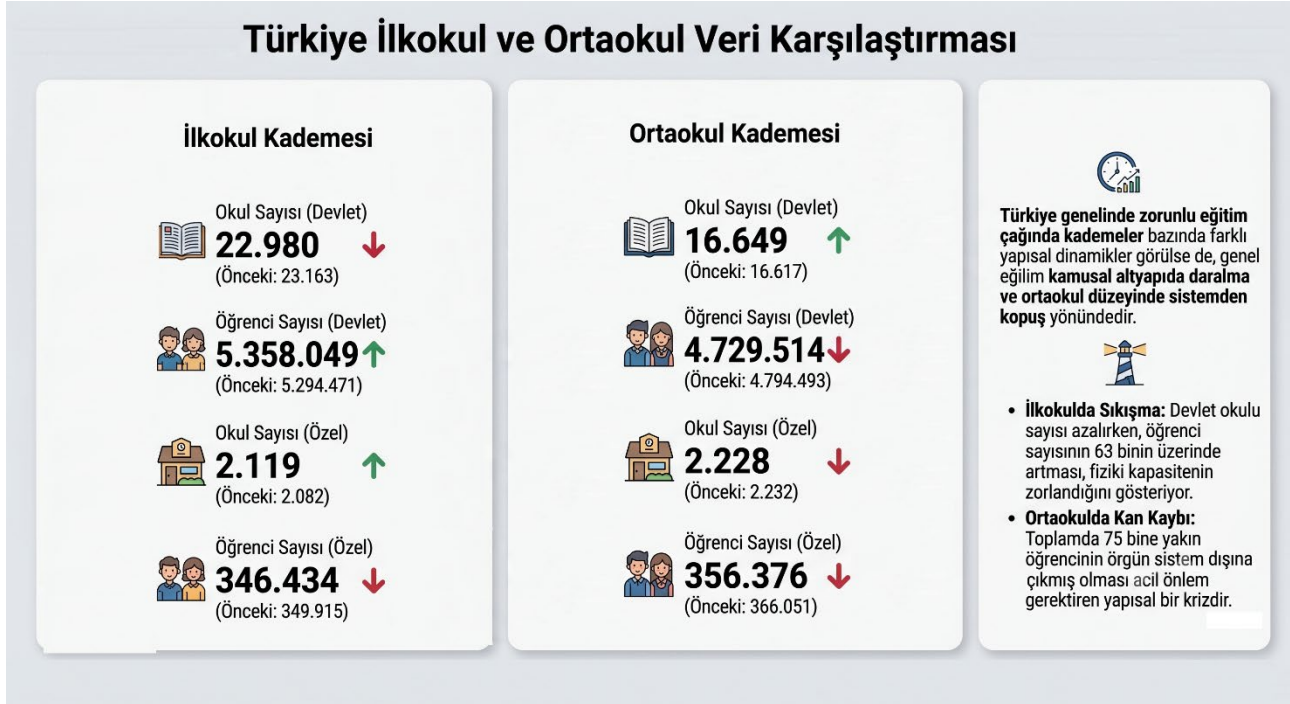
Devlet okullarında okuyan öğrenci sayısı **15 milyon 336 bin 143** (önceki 15 milyon 849 bin 271) özel okullarda okuyan öğrenci sayısı 1 milyon 539 bin 579 (önceki 1 milyon 631 bin 192); Açık öğretimde okuyan öğrenci sayısı ise **954 bin 777** (önceki 1 milyon 229 bin 802)'dir.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM'de toplam öğrenci sayısı **1 milyon 741 bin 314**'tür. Okul öncesinde **10 bin 383** (önceki 12 bin 46) devlet okulu; **7 bin 271** (önceki 6 bin 820) özel okul (**yüzde 41**) faaliyet yürütmektedir. Okulöncesi eğitimde devlet okullarının oranı **yüzde 59** (önceki yüzde 64) iken, özel öğretimin oranı son yıllarda gözlenen artışla birlikte 41'e (önceki yüzde 36)'ya çıkmıştır.

MEB örgün eğitim istatistiklerinde “Toplum Temelli Kurumlar” adıyla yer alan ve çoğunu Diyanet İşleri Başkanlığı’na ait 4-6 yaş grubu çocuklara yönelik dini eğitim veren fiili ‘sıbyan mektepleri’nin oluşturduğu kurumların sayısı **6 bin 459** (önceki 5 bin 306) bu kurumlarda eğitim alan çocukların sayısı bir önceki yıla göre **yüzde 33 artışla 163 bin 26** (önceki 122 bin 506)’dır.

İLKOKULDA 22 bin 980 (önceki 23 bin 163) devlet okulunda 5 milyon 358 bin 49 (önceki 5 milyon 294 bin 471) öğrenci; **2 bin 119** (önceki 2 bin 82) özel okulda **346 bin 434** (önceki 349 bin 915) öğrenci eğitim görmektedir.

ORTAOKULDA 16 bin 649 (önceki 16 bin 617) devlet okulunda **4 milyon 729 bin 514** öğrenci (önceki 4 milyon 794 bin 493); **2 bin 228** özel okulda (önceki 2 bin 232); **356 bin 376** öğrenci (önceki 366 bin 51) eğitim görmektedir.

ORTAÖĞRETİMDE (Genel + Mesleki Ortaöğretim+ Din Öğretimi) **9 bin 338** devlet okulunda (önceki 9 bin 285) **3 milyon 865 bin 1 öğrenci** (önceki 4 milyon 159 bin 331); **3 bin 82** özel ortaöğretim kurumunda (önceki 3 bin 218) **509 bin 34** öğrenci (önceki 562 bin) eğitim görmektedir. Açık öğretim lisesinde okuyan öğrenci sayısı 954 bin 777 (önceki **1 milyon 75 bin 550**)’dir.

Türkiye çapında devlet ve özel okullarda toplam **1 milyon 187 bin 403** (önceki 1 milyon 168 bin 896) öğretmen görev yapmaktadır. Devlet okullarında **388.825**’i kadrolu, **20.605**’i sözleşmeli olmak üzere **409 bin 430** erkek (**yüzde 41**); **556.337** kadrolu **43.904**’ü sözleşmeli olmak üzere **600 bin 241** kadın (**yüzde 59**) öğretmen görev yapmaktadır. Devlet okullarında görev yapan toplam öğretmen sayısı **993 bin 397**’dir. Devlet okullarında **64 bin 509** (önceki 44 bin 421) sözleşmeli öğretmen çalışmaktadır.

EĞİTİMDE PİYASALAŞMA: VELİLER MÜŞTERİ OKULLAR İŞLETME

Türkiye’de özel öğretimin örgün eğitim içerisindeki payı 2002 yılında **yüzde 1,9** seviyesinde seyrederken, 2026 yılına gelindiğinde bu oran **yüzde 8’e** ulaşmıştır. Yaklaşık çeyrek asırlık bir periyotta gerçekleşen bu dört katı aşkın sayısal artış, eğitim sektörünün yatırım ve işletme faaliyetleri açısından kamusal bir hak olmaktan ziyade ticari bir pazar alanına dönüştürüldüğünün somut bir kanıtıdır. Söz konusu eğilim, devletin eğitim yatırımlarından kademeli olarak çekilmesi ve özel girişim sermayesinin teşvik edilmesi politikalarının doğrudan bir çıktısı olarak kayıtlara geçmektedir.

Eğitimde Piyasalaşma: Okullar İşletme, Veliler Müşteri

Devlet Okulları
1.775
Kapanan Devlet Okulu

Özel Okullar

348

Yeni Özel Okul Açıldı

- Sistemdeki her 4 devlet okuluna karşılık 1 özel okul düşüyor (Oran: %24).

- Özel okul payı 2002'de %1,9 iken, 2026'da %8'e ulaştı (4 kat artış).
- Okul öncesi eğitimde özel kurumların oranı %41'e fırladı.

%41

Okul Öncesi Dönüşüm. Kurumların %41'i artık özel sektörde.

Devlet okullarında yaşanan nitelik kaybı, velileri özel okullara mecbur kılan yapısal bir itici güç olarak kullanılmaktadır.

Sistemden Kaçış: 954.777 Açık öğretimde okuyan öğrenci sayısı (Örgün eğitim dışı)

2025/26 eğitim öğretim yılı itibarıyla Türkiye'de faaliyet gösteren özel okulların devlet okullarına oranı **yüzde 24** seviyesine ulaşmıştır. Bu durum, her dört devlet okuluna karşılık en az bir özel okulun olduğunu, özel öğretimin artık istisnai bir alternatif olmaktan çıkarak sistemin ana taşıyıcı bileşenlerinden biri haline geldiğini göstermektedir. Mevcut durum, eğitim arzı dengesinin kamusal kontrol altından çıkarak kâr odaklı piyasa dinamiklerine endekslenmesi riskini de beraberinde getirmektedir.

Eğitim sistemi içinde velilerin bağış, katılım payı, servis, yemek, kitap ve yardımcı materyal gibi kalemler adı altında sürekli artan bir mali yükümlülükle karşı karşıya bırakılması, eğitim hakkına erişimde sınıfsal ve ekonomik engeller ortaya çıkarmaktadır. Devlet okullarında yaşanan nitelik kaybının velileri özel okullara "mecbur" kılan yapısal bir itici güç haline gelmesi, anayasal bir hak olan parasız ve nitelikli eğitim ilkesinin pratikte nasıl tasfiye edildiğini göstermektedir.

EĞİTİMDE İSTİHDAM YAPISI VE DAĞILIMI

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde toplam **1.130.021 personel** görev yapmaktadır. Bu personelin büyük çoğunluğunu **yüzde 93'lük** bir oran ve **1.048.079 kişi** ile Eğitim-Öğretim Hizmetleri oluşturmaktadır. MEB'deki diğer gruplar incelendiğinde; **yüzde 3,7'lik** bir paya sahip olan Genel İdari Hizmetler alanında **41.658 kişi**, **yüzde 2,6'lık** bir paya sahip olan Yardımcı Hizmetler alanında **29.634 kişi** ve Diğer (Teknik/Sağlık) kategorisinde ise **13.767 kişi** yer almaktadır.

Sistemin ana gövdesini oluşturan **945.162 kadrolu öğretmen** içinde kadınların oranı **yüzde 59 (556.337 kişi)**, erkeklerin oranı ise **yüzde 41 (388.825 kişi)** olarak gerçekleşmiştir. Bu veri, kamusal eğitimde geleneksel istihdam rejiminin zaten baskın bir biçimde kadın öğretmenlerin ağırlıklı olduğu bir meslek yapısına dayanmaktadır.

MEB bünyesinde 64 bin 509 öğretmen sözleşmeli statüde çalışmaktadır. Sözleşmeli olarak çalışan her 100 öğretmenden **68'i kadın, 32'si erkektir**. Bu durum, sistem güvencesiz ve esnek bir modele kaydıkça, bu şartları kabul etmek zorunda kalan kitlenin neredeyse 3'te 2'sinin kadınlardan oluştuğunu göstermektedir¹.

¹ Sözleşmeli öğretmenler 657 sayılı DMK'nın 4/B statüsünde 3 yıl sözleşmeli olarak görev yapar. Bu süreyi başarıyla tamamladığında, talebi doğrultusunda görev yaptığı yerde kadrolu öğretmen olarak atanır. Kadroya (4/A) geçtikten

Sınıftaki Parçalanma: Üç Katmanlı İstihdam Rejimi

945.162 Kadrolu Öğretmen | Geleneksel güvence, 657 4/A

64.509 Sözleşmeli Öğretmen | 3+1 yıl deneme süresi, 4/B, tayin kısıtlaması

80.000+ Ücretli Öğretmen | Ders başı ücret, asgari ücret altı kazanç, sıfır güvence

Kadrolu (Geleneksel Güvence)	Sözleşmeli (Kısmi Güvence)	Ücretli (Güvencesiz)
Mevcut: 945.162 kişi (Ana gövde)	Mevcut: 64.509 kişi	Mevcut: 80.000+ kişi
Statü: 657 4/A	Statü: 3+1 yıl deneme süresi (4/B), tayin kısıtlaması	Statü: Ders başı ücret, asgari ücret altı kazanç (~24.000 TL), yarım sigorta primi, sıfır güvence.
Demografi: %59 Kadın	Demografi: %68 Kadın (Güvencesizlik arttıkça sömürü artıyor)	

Güvenceli model adım adım istisnai hale getirilerek, esnek ve kuralsız istihdam temel dayatma haline dönüştürülmektedir.

Türkiye'deki eğitim emeğinin yapısal dönüşümünü ve kamusal alandaki güvencesizlik dalgası farklı istihdam biçimleriyle karşımıza çıkmaktadır. Geçtiğimiz yıllar içinde eğitim sisteminin ana taşıyıcısı olan öğretmenlik mesleği tek bir hukuki statüden çıkarılarak; hak, ücret ve güvence ekseninde dikey olarak bölünmüş ve daha esnek ve güvencesiz bir istihdam rejimi inşa edilmekte istenmiştir.

Ücretli öğretmenlik uygulaması kamusal bir hizmetin nasıl tamamen piyasa şartlarına göre ve asgari standartların bile altında yürütülebileceğinin en somut kanıtıdır. "Ders başı ücret", "asgari ücret altı kazanç" ve "sıfır güvence" gibi tanımlamalar, bu gruptaki emeğin hukuken bir kamu personelinden ziyade, güvencesiz birer mevsimlik işçi statüsü olduğunu göstermektedir². Sayısal olarak sözleşmeli öğretmen sayısını bile geride bırakan bu devasa kitle, eğitimde maliyeti düşürme odaklı esnekleşmenin en somut göstergesidir.

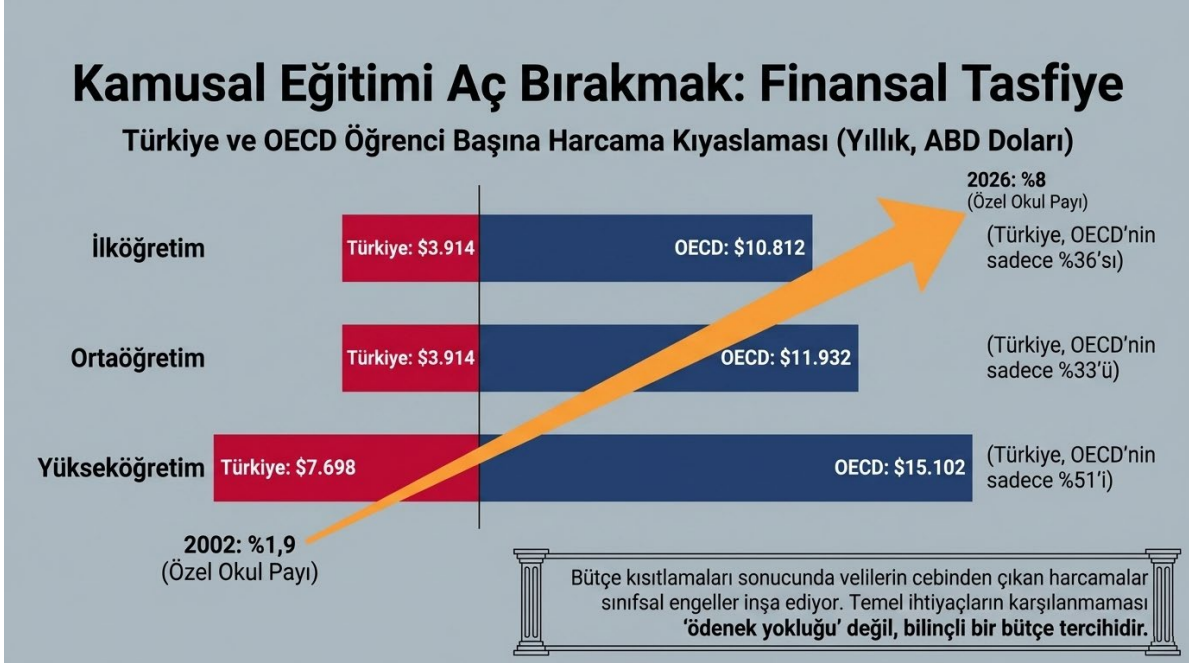
Türkiye'de yıllardır çok ağır çalışma koşulları altında ve özveriyle görev yapan eğitim emekçilerinin yaşam koşulları giderek ağırlaşırken, boş kadro olmasına rağmen, uzunca bir süredir eğitim kurumlarına genel idari hizmetler, teknik personel ve yardımcı hizmetler sınıfında memur alımı yapılmamaktadır. Bu durum özellikle yardımcı hizmetli istihdamında "dışarıdan hizmet satın alma" yöntemi ile taşeron çalıştırma uygulamalarının artmasına neden olmuştur. Okullarda yardımcı hizmetlerin büyük bölümü İŞKUR'un 9 aylık sürelerle istihdam edilen Toplum Yararına Çalışma Programı (TYP) personeli ya da yine İŞKUR bünyesinde başlatılan İşgücü Uyum Programı (İUP) gibi geçici personel istihdamı üzerinden yapılmaktadır.

sonra, mevzuat gereği aynı eğitim kurumunda 1 yıl daha kadrolu olarak çalışmak zorundadır. Bu süre içinde (mazeret durumları hariç) isteğe bağlı yer değiştirme (tayin) hakkı yoktur.

² Ücretli öğretmenlerin sigorta prim günleri de girilen ders saatine göre hesaplanır. Toplam aylık ders saati 7,5 saate bölünerek aylık prim gün sayısı bulunur. Haftada 30 saat derse giren bir ücretli öğretmen asgari ücretin altında 24 bin TL civarında bir ücret alır ve sigortası aylık 19-20 gün üzerinden yatırılır. Ücretli öğretmenler ay genelinde tam zamanlı çalışılsa bile SGK primleri hiçbir zaman 30 tam gün üzerinden yatmaz. Kar tatili, resmî tatiller, sömestr (yarıyıl) tatili ve yaz tatilinde ders işlenmediği için ücretli öğretmenlere herhangi bir ücret ödenmez ve sigortaları işlemez.

TÜRKİYE'DE ÖĞRENCİ BAŞINA YAPILAN EĞİTİM HARCAMALARI

Türkiye'de eğitim kademelerine göre öğrenci başına yapılan harcamalar OECD ortalamasının hala çok altında seyretmektedir³. Türkiye'de eğitim kademelerine göre öğrenci başına yapılan harcamaların OECD ortalaması ile karşılaştırmalı verileri kamusal eğitimde yaşanan erozyonu bütün boyutlarıyla gözler önüne sermektedir.

İLKÖĞRETİM: Türkiye'de ilköğretim düzeyinde öğrenci başına yıllık yapılan harcama **3.914 ABD doları** (önceki 4.036 ABD Doları) iken ilköğretimde **OECD ortalaması yıllık 10.812 ABD doları** (önceki 9.923 ABD Doları). Türkiye'nin ilköğretimde öğrenci başına harcamasının OECD ortalamasının yaklaşık **yüzde 36'sı** düzeyinde (önceki yüzde 40) olduğunu göstermektedir.

ORTAÖĞRETİM: Ortaöğretimde Türkiye'de öğrenci başına yıllık yapılan harcama **3.914 ABD doları** (önceki 4.793 ABD doları). Ortaöğretimde **OECD ortalaması yıllık 11.932 ABD doları** (önceki 11.400). Ortaöğretim kademesinde Türkiye'nin eğitim harcaması, OECD ortalamasının yaklaşık **yüzde 33'ü** (önceki yüzde 42) kadardır.

YÜKSEKÖĞRETİM: Yükseköğretimde öğrenci başına yıllık yapılan harcama **7.698 ABD doları** (önceki 10.366 ABD Doları). Yükseköğretimde **OECD ortalaması yıllık 15.102 ABD doları** (önceki 17.559 ABD Doları). Türkiye, yükseköğretimde OECD ortalamasının yaklaşık **yüzde 51'i** (önceki yüzde 60) kadar harcama yapmaktadır.

Türkiye'nin eğitim kademelerine göre öğrenci başına yaptığı harcama, OECD ortalamasının oldukça altındadır. Özellikle ilköğretim ve ortaöğretimde bu fark daha belirgindir. Bu rakamlar, Türkiye'nin eğitime daha fazla yatırım yapması gerektiğini ve harcamaların OECD ülkeleri seviyesine yükseltilmesi gerektiğini göstermektedir.

OKULLARDA YAŞANAN TEMİZLİK VE HİJYEN SORUNU

2025/26 eğitim-öğretim yılında okullarda temizlik ve hijyen sorunları sürekli gündem olmuştur. Binlerce öğrencinin ve öğretmenin ortak kullanım alanı olan eğitim kurumlarında, temizlik iş gücünün yapısal olarak eksik planlanması, hijyen krizinin tesadüfi değil, sistemsel bir bütçe ve kadro tercihinin sonucu olduğunu belgelemektedir.

³ Veriler, OECD'nin Eylül 2025'te yayınladığı "Education at a Glance" (Bir Bakışta Eğitim Raporu) raporundan alınmıştır.

2025/’26 eğitim-öğretim yılı boyunca eğitim kurumlarında ihtiyaç kadar personel görevlendirilmemesi nedeniyle pek çok okulda ciddi temizlik sorunları yaşanmıştır. Bazı okullarda tek bir temizlik görevlisi dahi bulunmamakta, sınıflar öğretmenler ve öğrenciler tarafından temizlenmektedir. Bu tablo, okulların temizlenmesini “öğretmen ve öğrencilerin gönüllülüğüne” bırakmakta, çocukların sağlığını tehdit etmektedir.

Eğitim hakkı, sadece bir dersliğe erişmekle sınırlı değildir; bu hakkın tam anlamıyla kullanılabilmesi, anayasal bir zorunluluk olarak sağlıklı, güvenli ve hijyenik bir okul ortamının devlet eliyle sağlanmasına bağlıdır. Fiziki altyapıdaki bu çürüme, eğitimin niteliğini doğrudan aşağı çekmektedir.

Her çocuğun hijyenik koşullarda eğitim alması için kadrolu ve güvenceli temizlik personeli istihdam edilmesi şarttır. Ayrıca, her öğrenciye bir öğün yemek ve temiz içme suyu sağlanması, kamusal eğitimin bir parçası olarak kabul edilmelidir. Bu, çocukların sadece bugünü değil, yarınını da güvence altına alacak önemli bir adım olacaktır.

OKULDA ŞİDDET VE SONUÇLARI

Okullarda son dönemde artış gösteren şiddet olayları, eğitim ortamının güvenliği konusunda toplumun her kesiminde derin endişeler yaratmaya başlamıştır. İstanbul’da öğretmen Fatma Nur Çelik’in hayatını kaybetmesi sonrasında, Şanlıurfa Siverek ve Kahramanmaraş’ta yaşanan silahlı saldırılar sonucunda yaşanan can kayıpları okulların güvenliğini acilen yeniden tartışmaya açmıştır.

Okullarda yaşanan şiddet olayları, bugün eğitim sisteminin en yakıcı ve çok boyutlu sorunlarından biri haline gelmiştir. Artık sadece akran zorbalığıyla sınırlı kalmayan bu şiddet sarmalı; öğretmene yönelik fiziksel saldırılardan, okul kapılarına dayanan dış müdahalelere kadar geniş bir yelpazede karşımıza çıkmaktadır. Eğitim ortamlarını güvenli bir liman olmaktan çıkararak bu durum, sadece bireylerin can güvenliğini tehdit etmekte kalmıyor; aynı zamanda öğrenme süreçlerini felç ederek eğitim kurumlarını bir gerilim alanına dönüştürmektedir.

İstanbul: Öğretmen
Fatma Nur Çelik'in
hayatını kaybetmesi.

**Şanlıurfa Siverek &
Kahramanmaraş:** Silahlı
saldırıları ve can kayıpları.

Boyut Değiştiren Şiddet

Sadece akran zorbalığı değil;
öğretmene fiziksel saldırı ve
dış müdahaleler
(çeteleşme/mafyalaşma).

Medya Etkisi

Denetimsiz şiddet içerikli
yapımların gelişim çağındaki
çocuklarda sorun çözme
yöntemi olarak kodlanması.

Kalabalık Sınıflar

40-50 kişilik sınıfların yarattığı
gerginlik ve kopan öğretmen-
öğrenci bağı.

Eğitim sisteminin yıllardır kanayan yarası olan 40-50 kişilik kalabalık sınıfların yarattığı gerginlik ve öğretmen-öğrenci bağına imkansızlığı, sınıf mevcutlarının azaltılmasıyla aşılabılır. Müfredat ise sadece akademik başarıya ve elemeye dayalı sınav stresine odaklanmamalıdır. Bunun yerine; öfke kontrolü, çatışma çözümü ve akran zorbalığını önleyici pedagojik kazanımları içerecek şekilde, kültür, sanat ve spor etkinlikleri ile zenginleştirilerek yeniden yapılandırılmalıdır.

Okul güvenliği sadece polisiye tedbirlerle veya cezaların artırılmasıyla çözülebilecek bir asayiş meselesi değildir. Sadece polisiye tedbirlere ve cezalandırıcı mekanizmalara odaklanmak, şiddeti doğuran duygusal ve sosyal süreçleri yönetmek yerine baskılamak anlamına gelecektir. Bu yaklaşım, okulları öğrenciler için aynı zamanda önemli birer sosyalleşme alanı olmaktan çıkarıp, şiddeti tedavi etmeye çalışırken yabancılaşma ve adaletsizliği derinleştiren bir "hapishane modeline" dönüştürme riski taşımaktadır.

Bu nedenle okul güvenliğinin merkezine; öğrenciyi aile, okul ve toplum sarmalında bütüncül bir yaklaşımla ele alan Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik (PDR) hizmetleri ile Sosyal Hizmet birimleri yerleştirilmelidir. Rehberlik uzmanlarının sayısı sadece öğrenci mevcuduna göre değil; bölgedeki suç oranlarını, parçalanmış aile yapılarını, derinleşen yoksulluğu ve sosyo-ekonomik dezavantajları içeren kapsamlı "risk analizlerine" göre belirlenmelidir. Okulun iç dinamiklerini yöneten rehberlik servisi ile okulun dış dünyayla ve sosyal çevresiyle bağına kuran sosyal hizmet uzmanlarının koordineli çalışması önemlidir. Bu şekilde her okul, öğrenciyi yapısal risklere karşı koruma altına alan güçlü bir "pedagojik ve sosyal kalkan" haline getirilmelidir.

Hapishane Modeli (Mevcut Politika)

Odak: Polisiye tedbirler, kameralar, silahlı özel güvenlik.

Öğrenciye Bakış: Potansiyel suç öznesi.

Sonuç: Duygusal süreçleri baskılama, yabancılaşma ve adaletsizliğin derinleşmesi.

Pedagojik Kalkan (Önerilen Model)

Odak: PDR, Sosyal Hizmetler, risk analizleri, kadrolu yardımcı personel.

Öğrenciye Bakış: Gelişim evresinde olan birey.

Sonuç: Demokratik katılımın sağlandığı, kendini var edebilen yaşam alanı.

Toplumda giderek derinleşen çeteleşme ve mafyalaşma olguları, medyadaki şiddet içerikli yapımların denetimsiz artışıyla birleştiğinde, eğitim sisteminin inşa etmeye çalıştığı demokratik ve barışçıl okul iklimini doğrudan tehdit etmektedir. Bu durum, özellikle gelişim çağındaki çocukların

izlediği dizilerdeki veya oynadığı oyunlardaki karakterlerle sağlıksız özdeşimler kurmasına yol açmakta, şiddeti bir “güç gösterisi” veya “sorun çözme yöntemi” olarak sunmaktadır.

Okullara polis veya özel güvenlik personeli görevlendirmek yerine; okulun idari dokusuyla uyumlu ve mutlaka pedagojik eğitim almış kadrolu yardımcı personel istihdam edilmelidir. Öğretmenin sistematik olarak değersizleştirildiği bir ortamda güvenliğin sağlanamayacağı açıktır. Eğitim emekçilerinin mesleki itibarı ve güvenliği, sistemin öncelikli hedefi haline getirilmelidir.

ÇOCUK YOKSULLUĞU VE OKULLARDA BESLENME SORUNU

Türkiye, çocuk yoksulluğu söz konusu olduğunda alarm veren bir noktadadır. OECD'nin son raporlarına göre Türkiye, çocuklar arasında yoksulluk oranının en yüksek olduğu ülkelerden biridir. OECD ortalaması yüzde 12-13 seviyelerindeyken, Türkiye'de bu oran yüzde 20'nin üzerine yerleşmiştir. Yani ülkemizde her 4-5 çocuktan biri, ailesinin geliri nedeniyle temel ihtiyaçlarını karşılayamayacak durumdadır.

Sınıfta Açlık: Çocuk Yoksulluğu Alarm Veriyor

TÜİK'in “İstatistiklerle Çocuk” verilerine göre, ciddi maddi yoksunluk çeken çocukların oranı yüzde 30'un üzerindedir. Bu, milyonlarca çocuğun ısınma, proteinli gıdaya erişim ve yeni kıyafet gibi en temel haklardan mahrum kaldığı anlamına gelmektedir.

Okulda bir öğün ücretsiz yemek ve temiz su, modern dünyada kamusal eğitimin ayrılmaz bir parçasıyken Türkiye'de bu talep adeta bir “lüks” haline getirilmiştir. Açlık çeken bir zihnin derse odaklanması fiziksel olarak imkansızdır. PISA sonuçları da göstermektedir ki; yetersiz beslenen öğrencilerin fen, matematik ve okuma becerileri, akranlarına göre çok daha düşük seviyede kalmaktadır. Beslenme çantası boş olan çocuk, sınıfın içinde sadece açlıkla değil, derin bir sosyal dışlanmışlık ve yetersizlik hissiyle de mücadele etmektedir.

Beslenme sorunu sadece bugünün ders notlarını değil, yarının yetişkin sağlığını da belirlemektedir. Yetersiz protein ve vitamin alımı, çocuklarda “bodurluk” ve bilişsel gerilik gibi kalıcı hasarlara yol açmaktadır.

Varlıklı bir ailenin çocuğu en kaliteli protein ve ek gıdalarla gelişimini tamamlarken, yoksul mahallelerdeki çocuklar karbonhidrat ağırlıklı ve niteliksiz beslenmeye mahkûm bırakılmaktadır. Piyasacı eğitim anlayışının okul kantinlerini birer ticari işletmeye dönüştürmesi, parası olmayan öğrenciyi kantin kapısından içeri giremez hale getirmiştir.

Eğitim hakkı, çocukların beslenme durumundan bağımsız düşünülemez. Bu nedenle, devletin ayırdığı bütçenin sermaye sahiplerine teşvik olarak verilmesi yerine; her kademedeki öğrenciye, hiçbir ayırım gözetmeksizin “Okulda Bir Öğün Ücretsiz Sağlıklı Yemek ve Temiz Su” olarak sunulması hayati önemdedir. Yerel yönetimlerin okulda yemek konusundaki sınırlı çabaları önemli olsa da asıl yapılması gereken çözümün merkezi eğitim politikası haline getirilmesidir.

ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN MEŞRULAŞTIRILMASI VE MESEM UYGULAMASI

Türkiye’de çocuklar; uzun yıllardır sağlık, eğitim, güvenlik ve sosyal koruma alanlarında ciddi ihlallerle karşı karşıyadır. Çocuk yaşta zorla yaptırılan evlilikler, cinsel istismar ve çocuk işçiliği 2025/’26 eğitim öğretim yılında da devam etmiştir.

Türkiye’de geniş tanımlı olarak yaklaşık 2 milyonun üzerinde çocuk işçi bulunurken, son tamamlanan takvim yılı olan 2025’te **en az 94 çocuk** iş cinayetlerinde hayatını kaybetmiştir. 2026’nın ilk 6 ayında yaşamını yitiren çocuk işçi sayısı ise **23**’tür.

2025/26 eğitim öğretim yılı itibariyle **611 bin 612** çocuk örgün eğitim dışındadır ve bunun yaklaşık yarısı kız çocuğudur. Net okullaşma oranı 5 yaşta **yüzde 84,3**; ilkokulda **yüzde 95**; Ortaokulda **yüzde 91,5**; Ortaöğretimde **yüzde 88**’dir. Bu oranların ardındaki sınıfsal ve bölgesel eşitsizlik çok daha derindir. Kırsal bölgelerde, yoksul hanelerde ve göçmen topluluklarda yaşayan kız çocukları eğitimden dışlanmaktadır. Geçici koruma altındaki kız çocuklarının sadece **yüzde 48,86**’sı okula gidebilmiştir.

Milyonlarca kız çocuğu hâlâ eğitimden, sağlıktan, güvenli yaşamdan ve özgürlükten mahrum durumdadır. Yoksulluk, cinsiyetçilik, dinselleştirme ve otoriter politikalar; kız çocuklarının yaşamlarını doğrudan olumsuz etkilemektedir. Eğitim, sağlık, katılım ve adalet alanlarında yaşanan her ihlal, bir kuşağın geleceğinin gasp edilmesi anlamına gelmektedir.

MEB’in kademeli okullaşma oranları incelendiğinde, yaş grupları büyüdükçe okul dışına çıkışın hızlandığı görülmektedir: ilkokulda okullaşma oranı **yüzde 95,43** (Yaklaşık yüzde 4,5’lik kitle henüz ilkokul çağında okul dışındadır); Ortaokulda okullaşma **yüzde 89,09** (Yaklaşık yüzde 11’lik kitle ortaokulda sistem dışındadır); Ortaöğretimde (lise) okullaşma **yüzde 82,85** (Lise çağındaki gençlerin yüzde 17’den fazlası okul kaydına sahip değildir)

Türkiye’de meslek liselerinin büyük bölümü, birer eğitim kurumu olmaktan çok fabrika gibi işletilmektedir. Çocuklar ve gençler “çırak” ya da “stajyer” kimliğiyle işçi gibi çalıştırılmakta, emek sömürsünün sınırları zorlanmaktadır. MESEM, yoksul öğrenciler ve aileleri için bir “zorunlu tercih” olarak dayatılmaktadır. Çocuk işçiliğini devlet eliyle meşrulaştıran bu uygulama, eğitim hakkını ortadan kaldırmakla kalmamakta, aynı zamanda çocukların yaşam hakkını da elinden almaktadır.

İktidar eliyle derinleştirilen ekonomik ve toplumsal sorunlar, MESEM’i bir tercih olmaktan çıkararak çok sayıda çocuk ve genç için zorunluluk haline getirmiştir. Ekonomik darboğaz ve ağır borç yükü altında ezilen yoksul emekçi ailelerinin çocukları, hayatta kalabilmek için bu uygulama aracılığıyla çocuk yaşta çalışmaya mecbur bırakılmaktadır.

Çocuk emeği sömürsünün “beceri eğitimi” adı altında kurumsallaştırılması kabul edilemez. Devlet eliyle sermayeye ucuz iş gücü sağlayan bu sistem, çocuk işçiliğini yasal bir kılıfa büründürmektedir. Öğrencilerin “çırak” adı altında ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması sonucu yaşanan iş kazaları ve çocuk ölümleri, eğitim sisteminin çocukların yaşam hakkını dahi koruyamadığını göstermektedir. MESEM kapsamında çalıştırılan çocukların sık sık iş cinayetlerine kurban gitmesi ve ağır çalışma koşullarında fiziksel/psikolojik şiddete maruz kalması devam etmektedir. Bugüne kadar 20 MESEM öğrencisi yasak olduğu halde ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırıldığı için iş cinayeti sonucunda yaşamını yitirmiştir.

MESEM uygulaması daha fazla can almadan derhal durdurulmalıdır. Mesleki eğitim, patronlara kaynak aktarımı değil; öğrencilerin bilimsel bilgi, çağdaş beceri ve özgür bireyler olarak yetişmesini sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir. Çocukların ve gençlerin geleceğini karartan, eğitim hakkını yok eden ve emek sömürsünü yaygınlaştıran bu uygulamaya karşı mücadele etmek, sadece eğitim emekçilerinin değil, tüm toplumun ortak sorumluluğudur.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 32. Maddesi “Çocuğun, ekonomik sömürüye ve her türlü tehlikeli işte ya da eğitimine zarar verecek, bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ya da toplumsal gelişimi için zararlı olabilecek nitelikte çalıştırılmasına karşı korunma hakkını” belirtmektedir. Çocuk işçiliği ise baştan sona bu hakkın ihlali anlamına gelmektedir. Bir diğer örnek ise 138 sayılı İLO sözleşmesidir. Bu sözleşmede çalışma asgari yaş sınırının, zorunlu öğrenim yaşının bittiği yaşın altında ve “her halükârda 15 yaşın altında olmayacağı” vurgusu yapılmaktadır. Türkiye bu sözleşmeyi 1998 yılında imzalamış olmakla birlikte, hala 15 yaşın altında çok sayıda çocuğun “ağır ve tehlikeli işler” kategorisinde bulunan sektörlerde çalıştıkları bilinmektedir.

TÜİK verileri, çocuk işçiliğinin sadece bir istihdam sorunu değil, aynı zamanda eğitim hakkından mahrum kalma ve ciddi sağlık riskleriyle karşılaşma sorunu olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle 14-17 yaş grubundaki çocuklar, çalışmak zorunda kaldıklarında eğitim sisteminin dışına itilmekte ve geleceklerine dair eşitsizlik derinleşmektedir.

OKULLARDA ÇEDES UYGULAMALARI

Türkiye’de siyasi iktidar eliyle eğitimin ve toplumsal yaşamın dini kurallara göre biçimlendirilmesine yönelik uygulamalar, eğitimin bütün kademelerinde ve toplumsal yaşamın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Bugüne kadar Millî Eğitim Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı, dini vakıf ve dernekler arasında çok sayıda iş birliği protokolü imzalandığı bilinmektedir. Geçtiğimiz yıllar içinde okullarda hayata geçirilen ortak projeler üzerinden eğitimi dinselleştirme süreci hızlanırken, doğrudan laik eğitimi ve laik yaşam tarzını hedef alan uygulamalar adım adım hayata geçirilmektedir.

Okullarda ÇEDES ve Eğitimin Dinselleşmesi

Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin, göreve geldikten sonraki ilk TBMM bütçe görüşmelerinde tarikat ve cemaatlerle yapılan protokolleri savunurken, bu yapıları "Sivil Toplum Kuruluşu" (STK) olarak tanımlamış ve "Onlarla protokol yapmaya devam edeceğiz" diyerek laik eğitim ilkesine açıkça meydan okumuştur. Bakan Tekin, bir soru önergesine verdiği yanıtta bakanlığın vakıf ve derneklerle imzaladığı protokol sayısının 672 olduğunu açıklamıştır. Protokol imzalanan kurumların bazılarının isimleri açıklanırken, başta "Ülkü Ocakları" olmak üzere, çok sayıda dini vakıf ve derneğin adı ise kamuoyundan ısrarla gizlenmektedir.

Eğitimin bütün kademelerinde niteliği yükseltmek, çocukların özgür ve sağlıklı bireyler olarak yetiştirilmesi için somut adımlar atılması gerekirken; siyasi iktidar din ve inanç alanı gibi son derece hassas bir konuda tekçi anlayışı eğitime empoze etmeyi kendisine görev edinmiştir. Bu kapsamda tarikat ve cemaatlerle yapılan iş birlikleri, ÇEDES gibi projelerle sınıf ortamına taşınan dinî uygulamalar ve imamların "manevi danışman" sıfatıyla sisteme entegre edilmesi, eğitimdeki laiklik karşısı dönüşümü daha da belirginleştirmiştir. Yürürlüğe giren yeni müfredat ise bu süreci bir adım daha ileriye taşıyarak laikliği, bilimsel bilgiyi ve eleştirel düşünmeyi sistematik biçimde geri plana itmektedir.

Söz konusu ideolojik kuşatma, eğitim sistemindeki sınıfsal ayrışmayla da doğrudan paralellik göstermektedir. Türkiye'de eğitime erişimin istatistiksel olarak yaygınlaşması, ne yazık ki eğitimin niteliği ve sunduğu toplumsal hareketlilik imkânı açısından aynı doğrusal başarıyı getirmemiştir. Kamu okulları arasındaki nitelik farkı derinleştikçe eğitim, bir "kamusal hak" olmaktan çıkıp satın alınabilir bir "hizmet" haline gelmiştir. Üst ve orta-üst sınıflar, çocuklarını müfredat dışı sosyal imkanların, yabancı dilin ve eleştirel düşünce becerilerinin sunulduğu özel kolejlere yönlendirirken; alt sınıflar, fiziki imkanları yetersiz, kalabalık ve ideolojik yoğunluğun en üst düzeyde hissedildiği kamu okullarına mahkûm edilmektedir. Bu durum, eğitim sistemini ortak bir payda olmaktan çıkarıp, sınıfsal konumların okul yoluyla tescillendiği ayrımcı bir mekâna dönüştürmüştür.

Değişik din, mezhep, inanç ve dünya görüşünden insanların gerçek anlamda "eşit yurttaş" olarak kabul edilmesi, devletin bütün inançlara eşit mesafede ve tarafsız yaklaşmasına bağlıdır. Günlük yaşamın her alanında; okulda, üniversitede, işyerinde ve sokakta farklı kimlikler arasında ayırım yapılmaması anayasal bir zorunluluktur. ÇEDES projesi ve benzeri uygulamalar, bu yönüyle hem eşit yurttaşlık ilkesine hem de laik eğitim anlayışına temelden aykırıdır.

Bu nedenle, eğitim alanı ile inanç alanlarının birbirine karıştırılmasına yönelik her türlü politikadan vazgeçilmeli; ÇEDES ve benzeri uygulamalara derhal son verilerek okullarda dini

kurumlarla yapılan tüm protokoller iptal edilmelidir. Çocuklarımızın ve öğrencilerimizin siyasi iktidarın ideolojik hedeflerine araç edilmesini reddediyoruz. Eğitimin geleceği, tarikat ve cemaatlerin uzantılarının değil; aklın, bilimin ve özgür düşüncenin rehberliğinde şekillenmelidir.

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ: LAİK BİLİMSEL EĞİTİME KARŞI İDEOLOJİK KUŞATMA

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” adıyla geçtiğimiz eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlayan yeni müfredat, eğitim bileşenlerinin, sendikaların ve bilim çevrelerinin görüşleri yok sayılarak hazırlanmış pedagojik bir yıkım projesidir. Bu model, eğitimin niteliğini yükseltmeyi değil, siyasi iktidarın “makbul vatandaş” hedefini hayata geçirecek ideolojik bir nesil yetiştirmeyi hedeflemektedir.

“Maarif Modeli”, öncelikle bilimi ve laik eğitim ilkesini açıkça hedef almaktadır. Eğitimin tüm kademelerine yayılan ve dini referanslarla örülen “değerler eğitimi” adı altındaki düzenlemeler, kamusal okulları tarikat ve cemaatlerin arka bahçesi haline getiren ÇEDES gibi projelerin müfredat haline getirilmiş halidir. Farklı inançlara, kimliklere ve yaşam biçimlerine yer vermeyen bu tek tipçi yapı, toplumsal çeşitliliği yok saymakta ve okullardaki kutuplaşmayı çocuk yaşlara indirmektedir.

Bu model, eğitimin piyasa merkezli dönüşümüyle de tam bir uyum içindedir. Müfredatın “beceri odaklı” olduğu iddiası, aslında öğrencileri erken yaşlarda sermayenin ihtiyaç duyduğu ucuz ve uysal iş gücü haline getirme stratejisidir. Sorgulamayan, hak aramayan, manevi değerler kılıfıyla sömürüye boyun eğen bir gençlik profili hem piyasanın hem de mevcut otoriter siyasetin ortak çıkarıdır. MESEM gibi uygulamalarla çocuk işçiliğinin yasallaştığı bir dönemde, bu müfredat bu yıkımın ideolojik kılıfıdır.

Eğitim Sen olarak her fırsatta altını çizdiğimiz üzere; öznesi olan eğitim emekçilerinin, hak sahibi olan öğrencinin ve sürecin paydaşı olan velinin iradesinin yok sayıldığı, kapalı kapılar ardında hazırlanan hiçbir programın demokratik bir meşruiyeti olamaz. “Maarif Modeli” adı altında topluma dayatılan bu müfredatın, liyakatsiz kadroların elinde eğitimi evrensel değerlerden kopararak, bir toplumsal mühendislik projesi olarak uygulanmasına yönelik itirazlarımız sürmektedir.

Eğitim, siyasi iktidarların kendi ideolojik ihtiyaçlarına göre şekillendireceği bir deneme tahtası değildir. Bilimsel gerçekleri müfredat dışına iten, laikliği bir engel olarak gören, anadilinde eğitim hakkını yok sayan, eğitimi piyasanın ucuz iş gücü beklentilerine göre dizayn eden bu anlayış; çocuklarımızın özgür düşünme ve sorgulama yetisini hedef almaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, eğitimin kamusal bir hak olduğu gerçeğini reddeden, laikliği dışlayan ve bilimi araçsallaştıran siyasi bir metindir. Bizler; cemaatlerin değil kamunun, sermayenin değil halkın, dogmanın değil bilimin egemen olduğu bir eğitim sistemini savunmaya devam edeceğiz. Bu model geri çekilmeli; eğitim müfredatı tüm toplumun katılımıyla, laik, bilimsel ve demokratik bir zeminde yeniden hazırlanmalıdır. Eğitimde tasarruf değil, bilimsel ve laik gelecek için yatırım yapılmalıdır.

Türkiye'nin ihtiyacı olan, dogmalarla örülmüş bir “model” değil; çocuğun üstün yararını merkezine alan, eşitlikçi ve özgürlükçü bir eğitim sistemidir. Bu müfredat derhal geri çekilmeli, eğitim emekçilerinin ve bilim çevrelerinin önerileriyle kolektif bir süreç başlatılmalıdır. Eğitim Sen, eğitimin tek tipçi ve otoriter bir yapıyla kuşatılmasına karşı; kamusal, bilimsel, laik, demokratik, cinsiyet eşitlikçi ve anadilinde eğitim mücadelesini kararlılıkla sürdürecektir.

EĞİTİM HAKKINA ERİŞİM VE ANADİLİNDE EĞİTİM HAKKI

Eğitim hakkı, sadece fiziksel olarak okul binalarına erişimle sınırlı teknik bir süreç değil; bireyin kendi kültürel varlığını, tarihsel köklerini ve anadilini eğitim sürecinin merkezine koyabilme hakkını ifade etmektedir. Sendikamızın sürekli olarak vurguladığı gibi, anadilinde eğitim pedagojik bir zorunluluk olduğu kadar, demokratik bir toplumun inşası için de en temel insan haklarından biridir.

Tekçi Sistemin Tahribatı: Anadilinde Eğitim Hakkı

Eğitim hakkı, sadece binalara erişim değil; bireyin kendi kültürel varlığını ve tarihsel köklerini eğitim sürecinin merkezine koyabilmesidir.

Mevcut sistemin dayattığı tekçi ve asimilasyoncu anlayış, Türkçe dışındaki dilleri eğitim sisteminden dışlayarak çocukların zihinsel ve duygusal gelişimini engellemekte; bu durum, toplumun farklı kesimleri arasında telafisi güç bir adaletsizliğe yol açmaktadır. Farklı kimliklerin ve dillerin eğitim sisteminde kendilerine yer bulması, lütuf değil, anayasal güvence altına alınması gereken evrensel bir haktır.

Bilimsel bilginin yerine dogmanın, laikliğin yerine dini referansların, eleştirel düşüncenin yerine sadakatin ikame edildiği bu süreçte okul; artık bir özgürleşme mekânı değil, ayrımcılıkların ve ideolojik kuşatmanın merkezidir. Kapitalizmin eğitimi metalaştıran hamleleri ile siyasi iktidarın toplumu muhafazakarlaştırma hedefleri bu noktada birleşerek, halk çocuklarını niteliksiz ve geleceksiz bir eğitime mahkûm etmektedir.

Bu kuşatmaya karşı duruşun yegâne yolu; eğitimi halkın, emeğin ve özgürlüğün sesiyle yeniden tanımlamaktır. Bilimsel, laik, kamusal ve cinsiyet eşitlikçi bir eğitim, ancak anadilinde eğitim hakkıyla bütünleştiğinde gerçek anlamda demokratik bir nitelik kazanacaktır. Bu mücadele, sadece bir sınıf içi faaliyet değil; eğitim ve bilim emekçilerinin, velilerin ve öğrencilerin ortaklaştığı, sokağın ve okulun bağıny yeniden kuran örgütlü bir toplumsal direniş hattıdır. Eğitimi toplumu dönüştürme gücü olan bir özgürleşme pratiği olarak gördüğümüzde; karanlığın sınırlarını zorlamak ve eşit bir geleceği kurmak mümkün olacaktır.

ÖĞRETMEN AÇIKLARI VE ATAMASI YAPILMAYAN ÖĞRETMENLER

Türkiye’de eğitim sisteminin içine sürüklendiği yapısal krizin en görünür ve en sancılı halkasını, kronikleşmiş öğretmen açıkları ile sayıları her geçen yıl katlanarak artan ataması yapılmayan öğretmenler sorunu oluşturmaktadır. Bu sorun sadece bireysel bir istihdam sorunu değil; anayasal bir hak olan kamusal eğitimin niteliğini ve sürekliliğini temelinden sarsan sistematik bir hak gaspıdır. Eğitim, bir toplumun geleceğini inşa eden en temel kamusal hizmetken; öğretmensiz sınıflar ve sınıfsız bırakılan öğretmenler gerçeği, bu hizmetin piyasacı ve liyakatsiz politikalar eliyle nasıl tasfiye edildiğini gözler önüne sermektedir.

Okullardaki öğretmen ihtiyacı uzun süredir sorun olmayı sürdürmektedir. Emeklilikler, öğrenci nüfusu ve yeni açılan derslikler göz önüne alındığında, eğitim sisteminin sağlıklı bir işleyişe kavuşması için yapılması gereken atama sayıları, siyasi iktidarın “bütçe disiplini” bahanesinin çok ötesindedir. Bugün Türkiye’de on binlerce derslikte kadrolu bir öğretmen bulunmamakta, bu açıklar ise sömürü çarkının en vahşi dişlisi olan “ücretli öğretmenlik” sistemiyle kapatılmaya çalışılmaktadır.

Ataması Yapılmayanlar ve 'Akademi' Dayatması

819.890

2003-2025 yılları arasında ataması yapılan toplam öğretmen sayısı.

%80

Görevdeki mevcut öğretmenler içinde son 23 yılda atanmaların oranı.

Son 23 yılda atanmaların mevcut kadrodaki oranı (819.890 kişi).

2003-2025 yılları arasında toplam **819.890** öğretmenin ataması gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde yapılan yoğun atamalar, eğitim sistemindeki istihdam yapısının niceliksel olarak ciddi bir değişim geçirdiğini göstermektedir. 2025/26 eğitim öğretim yılında aktif olarak görev yapan **mevcut öğretmenlerin 10 tanesinden 8'i son 23 yıl içinde atanmıştır**. 2003 yılında KPSS'ye giren aday öğretmen sayısı **127.973** iken 2023 yılında 480 bine çıkmış, 2025 yılında ise **383.346⁴** olmuştur.

Eğitim fakültelerinden büyük umutlarla mezun olan gençler, diplomalarını aldıkları gün kendilerini derin bir işsizlik ve belirsizlik kuyusunun içinde bulmaktadır. Yıllarca süren ağır KPSS maratonu, mülakat adı altında yürütülen liyakatsiz eleme süreçleri ve kontenjanlardaki adaletsizlik, öğretmen adayları üzerinde onarılmaz psikolojik ve sosyal hasarlar bırakmaktadır. Son 23 yıl boyunca sisteme girmek için çabalayan **her 100 öğretmen adayından sadece 14'ünün ataması yapılabilmektedir**. Bu durum, öğretmenlik mezunları arasındaki rekabetin ne kadar yüksek olduğunu ve büyük bir çoğunluğun atamasının yapılmadığını göstermektedir.

"Atanamayan" değil, bilinçli politikalarla "ataması yapılmayan" bu öğretmenler, mesleklerini icra edemedikleri için inşaatlarda, kurye hizmetlerinde veya özel öğretim kurslarında güvencesiz ve düşük ücretlerle çalışmaya zorlanmaktadır. Bu süreç, yalnızca bir mesleki kayıp anlamına gelmemekte; aynı zamanda ciddi bir beyin göçüne yol açmakta, daha da acısı, umutsuzluk sarmalına sürüklenen genç öğretmenlerin iş cinayetlerine kurban gitmesine ve bazı durumlarda yaşamlarına son vermesine neden olmaktadır. Gençlerin hayallerinin ve emeklerinin bu denli değersizleştirilmesi, bir ülkenin kendi geleceğini kendi elleriyle çürütmesidir.

Liyakati yok eden, siyasi sadakati esas alan mülakat sistemi derhal kaldırılmalı; atamalarda liyakat ve şeffaflık esas alınmalıdır. Ücretli veya sözleşmeli öğretmenlik gibi güvencesiz modeller son bulmalı; tüm öğretmenler "kadrolu ve güvenceli" istihdam edilmelidir. "Eşit işe eşit ücret ve eşit haklar" ilkesi her koşulda savunulmalıdır. Okullardaki gerçek personel ihtiyacı saptanmalı ve bütçeden eğitime ayrılan pay artırılarak tüm boş kadrolar ivedilikle doldurulmalıdır. İhtiyaçtan fazla mezun veren plansız eğitim fakültesi açma politikasına son verilmeli, mezun olan her öğretmene istihdam garantisi sağlayacak bir planlama yapılmalıdır.

Okulların öğretmensiz, öğretmenlerin okulsuz kaldığı bir sistemde nitelikli eğitimden söz edilemez. Öğretmen ataması talebi, sadece bir grup öğretmenin iş bulma talebi değildir; bu talep, halkın çocuklarının bilimsel, laik, nitelikli ve kamusal eğitim alma hakkının savunulmasıdır. Sokaktaki,

⁴ 2025'ten itibaren KPSS Eğitim bilimleri sınavı kaldırılmış ve yerine "Millî Eğitim Bakanlığı Akademi Giriş Sınavı" getirilmiştir.

meydandaki ve sınıftaki mücadelemiz; öğretmenin onurunun korunduğu, hiçbir okulun öğretmensiz kalmadığı bir eğitim sistemini inşa edene dek sürecektir.

EKONOMİK DEĞERSİZLEŞME VE KARIYER BASAMAKLARI

Günümüzde farklı mesleklerden eğitim emekçilerinin karşı karşıya kaldığı ekonomik refah kaybı, mesleki itibarın sistematik olarak aşınmasını tetikleyen en temel ve en güçlü faktör haline gelmiştir. Hayata geçirilen mevcut ekonomi politikaları, öğretmenlik mesleğini toplumsal ve maddi açıdan değersizleştiren bir zemin hazırlamaktadır.

Türkiye'deki eğitim çalışanları, OECD ülkeleri arasındaki ekonomik refah sıralamasında en alt basamaklara doğru itilirken; bugün artık en temel insani ihtiyaçlar olan barınma, beslenme ve güvenceli yaşam gibi derin krizlerle tek başlarına boğuşmak zorunda bırakılmaktadırlar. Bu ağır ekonomik yük ve geçim kaygısı altında ezilen eğitimcilerden, sistemin her geçen gün daha fazla fedakârlık ve esnek çalışma saatleri beklemesi ise kendi içinde somut ve açık bir çelişki barındırmaktadır.

Bütün itirazlara rağmen hayata geçirilen Öğretmenlik Mesleği Kanunu (ÖMK) ve bu kanunla getirilen "kariyer basamakları" sistemi, eğitimdeki yapısal sorunları daha da derinleştirmiştir. Güncel veriler bu acı tabloyu açıkça ortaya koymaktadır: Sistemde görev yapan 1 milyon 34 bin öğretmenden sadece 315 bin 856'sı "uzman" (66.658 kişi) veya "başöğretmen" (249.198 kişi) unvanını alarak sağlanan kısmi ekonomik avantajlardan yararlanabilmektedir. Bu durum, eğitim ordusunun yaklaşık üçte ikisinin en temel evrensel hukuk ilkesi olan "eşit işe eşit ücret" hakkından tamamen mahrum bırakıldığı anlamına gelmektedir.

Üstelik yılların getirdiği mesleki birikim, tecrübe ve emeğin, yalnızca yüzeysel sınav sonuçlarına ya da bürokratik kriterlere indirgenmesi, kıdemli ve deneyimli öğretmenler üzerinde ağır bir "değersizleşme" ve dışlanmışlık hissi yaratmaktadır. Okul koridorlarında ve öğretmenler odasında yaratılan bu yapay hiyerarşik ayrışma, meslektaşlar arasındaki dayanışma bağlarını koparıp rekabeti körükleyerek, eğitimin kolektif gelişim ruhunu ve okul içi çalışma barışını temelinden sarsmaktadır.

Eğitim sistemindeki bu çok boyutlu ayrışma ve hak kaybı sadece öğretmenlerle de sınırlı kalmamaktadır; idari memurlardan teknik personele, temizlik ve güvenlik çalışanlarına kadar sistemin yürütücüsü olan ancak emeği en çok görünmez kılınan tüm eğitim destek personeli de bu ekonomik güvencesizlikten ve itibarsızlaştırma politikalarından payını derinden almaktadır.

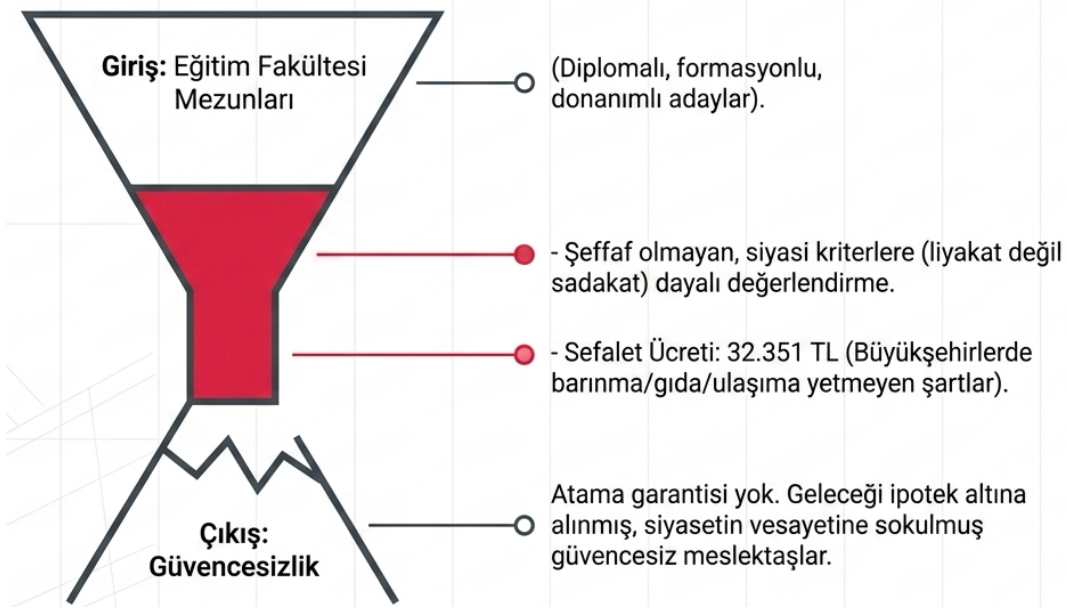
ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİ VE MİLLİ EĞİTİM AKADEMİSİ

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenecek, “Millî Eğitim Akademisi Hazırlık Eğitimi Programı” kapsamında öğretmen adayları için eğitim ve uygulama merkezlerinde 13 Nisan 2026 tarihi itibarıyla da derslere başlamıştır. Öğretmen adaylarına yönelik Eğitim ve Uygulama Merkezleri: Ankara, İstanbul, Aksaray, Gaziantep, Erzurum, Sivas ve Kayseri illerinde kurulmuştur. (Ankara ve İstanbul’da birden fazla eğitim ve uygulama merkezi bulunmaktadır.)

Eğitim Sen olarak, Öğretmenlik Mesleği Kanunu hazırlık sürecinden itibaren uzun süredir yapmış olduğumuz itirazlara ve eleştirilerimize rağmen hayata geçirilen Millî Eğitim Akademisi modeli, öğretmenlik mesleğini itibarsızlaştıran, eğitim fakültesi mezunlarını yok sayan ve kamusal eğitimi tasfiye etmeyi hedefleyen bir yapıda karşımıza çıkmaktadır.

Yıllarını eğitim fakültelerinde veren, pedagojik formasyon eğitimi alan, staj ve uygulama derslerini başarıyla tamamlamış binlerce öğretmen adayının eğitim süreci akademi ile birlikte sıfırlanmakta ve meslektaşlarımız “yeniden elemeye” tabi tutulmaktadır. Bu uygulama, eğitim fakültelerinin varlığını anlamsızlaştırmakta, öğretmen yetiştirme sistemini yok saymaktadır. Mezunların güvencesiz bir sürece tabi tutulması, eğitimin niteliğini düşürmekten başka bir işe yaramayacaktır.

Millî Eğitim Akademisi’nin müfredatı, eğitim ve uygulama merkezlerinin yapısı şeffaf değildir. Bu akademiler bilimsel ve pedagojik ilkelerden uzak, siyasi kriterlere göre şekillenmektedir. Atama ve değerlendirme süreçlerinde liyakat değil, siyasi sadakat belirleyici olacaktır. Bu durum, öğretmenlik mesleğini siyasetin vesayeti altına sokmaktadır.

Akademi sürecinde öğretmen adaylarına ödenen ücret **32 bin 351 TL**’dir. Mevcut koşullarda özellikle büyükşehirlerde yaşanan hayat pahalılığı dikkate alındığında, ödenecek maaş ile başta barınma, gıda ve ulaşım olmak üzere, en temel ihtiyaçların bile karşılanabilmesi mümkün değildir. Millî Eğitim Bakanlığı’nın adayların barınma sorununa yönelik hiçbir somut çözüm sunmaması kabul edilemez. Üstelik bu süreç sonunda atama garantisi de bulunmamaktadır. Yani adaylar, belirsiz bir süreçte düşük ücretle çalıştırılmakta, geleceği ipotek altına alınmaktadır.

Türkiye’nin yüz yılı aşan köklü öğretmen yetiştirme modelini yok sayan, tarihsel süreç içinde oluşmuş tüm eğitim birikimini ve pedagojik kazanımlarını tasfiye etmeyi amaçlayan söz konusu “akademi” dayatmasını kabul etmek ve onaylamak mümkün değildir.

Eğitim fakültelerinin verdiği diplomayı fiilen yok sayan, liyakat yerine sadakati önceleyen ve öğretmen adaylarını sefalet ücretine mahkûm eden bu anlayış; yalnızca meslektaşlarımızın geleceğini değil, eğitim sisteminin geleceğini de karartacaktır.

Eğitim Sen olarak, eğitimin ticarileştirilmesine ve siyasi kadrolaşmanın bir aparatı haline getirilmesine karşı, oğretmenlik mesleğinin onurunu ve gúvenceli çalışma hakkını her platformda savunmaya devam edeceğimiz bilinmelidir. Nitelikli eğitim ancak liyakatli, gúvenceli ve mesleğini siyasi iktidardan bağımsız şekilde icra eden oğretmenlerle m¼mk¼nd¼r.

EĞİTİM POLİTİKALARINDA SINIFSAK VE SİYASAL TERCİHLER BELİRLEYİCİDİR

Eğitim sistemleri, toplumsal yapılardan ve devlet mekanizmasını kontrol eden siyasi iradenin yönelimlerinden bağımsız, nötr alanlar değildir. Aksine, bir ÷lkedeki eğitim politikaları, iktidarın toplumu hangi ideolojik kalıba g¼re şekillendirmek istediğini ve ekonomik kaynakları hangi sınıfların lehine dağıtmayı seçtiğini g¼steren en somut turnusol kağıdıdır. Bunun en çarpıcı kanıtı, Din Oğretimi Genel M¼d¼rl¼đ¼ b¼tesinin 2021 yılında 11,9 milyar TL iken, geometrik bir hızla b¼y¼yerek 2025 yılında 109,8 milyar TL sınırına dayanmasıdır. 4 yılda yaşanan bu yaklaşık 9,2 katlık devasa artış, eğitim politikalarının baştan aşağı sınıfsal ve siyasi tercihlerle inşa edildiğinin somut oğneğidir.

Siyasal açıdan eğitim, iktidarların kendi ideolojik egemenliğini s¼rd¼rmek ve oluşturmak istediği toplumsal modeli geleceğe taşımak adına en stratejik araçtır. Din Oğretimi Genel M¼d¼rl¼đ¼ harcamalarının ozellikle 2022-2024 yılları arasında her yıl neredeyse ikiye katlanarak b¼y¼mesi, bu siyasi tercihin kurumsal bir yansımasıdır. Bilimsel, laik ve çoğulcu bir eğitim modeli yerine tek din, tek mezhep referanslı bir yapının bu denli devasa b¼telerle fonlanması, devletin t¼m aygıtlarıyla toplumsal m¼hendislik çabasına giriştiğini g¼stermektedir.

T¼rkiye'de eğitim b¼tesinin dağılımı, ozellikle ekonomik kriz d¼nemlerinde kaynakların kimden alınıp kime verileceğini belirleyen önemli bir b¼l¼ř¼m mekanizmasıdır. Halkın vergilerinden oluşan b¼teden Din Oğretimi Genel M¼d¼rl¼đ¼'ne 109,8 milyar TL gibi rekor paylar aktarılırken; okulların hijyen, temizlik ve personel gibi en temel ihtiyaçlarının "oğenek yokluğu" gerekçesiyle karşılanmaması ya da geçici programlarla taşeronlaştırılması bilinçli bir sınıfsal tercihtir.

Çocukların okulda bir ođ¼n ücretsiz yemek ve temiz su hakkı b¼te kısıtlamalarına takılırken, dini eğitime ayrılan bu kontrols¼z kaynak artışı; yoksul halk çocuklarının fiziki donanımdan yoksun devlet okullarına ve g¼vencesiz iş g¼c¼ piyasasına mahk¼m edildiği, parası olanın ise nitelikli özel oğretim satın alabildiği mevcut koşullar, toplumdaki açık sınıfsal b¼l¼nmeyi derinleştirmektedir.

B¼te kesintileri, siyasi kadrolaşma hamleleri veya belirli genel m¼d¼rl¼klerin b¼telerinin enflasyonun bile çok üzerinde reel olarak b¼y¼t¼lmesi teknik birer zorunluluk ya da tesad¼f değildir. Kimin hangi nitelikte eğitim alacağı, hangi çocukların ucuz iş g¼c¼ olarak kullanılacağı ve okullarda hangi d¼nya g¼r¼ř¼n¼n h¼kim kılınacağı sorularının tamamı, iktidarın sınıfsal konumlanışı ve siyasi

hedefleri doğrultusunda yanıtlanmaktadır. Bu nedenle, eğitimi bir yandan piyasalaştırırken diğer yandan dini eğitime devasa kaynaklar aktaran bu politikalara karşı alternatif politikalar ve çözüm önerileri geliştirmek gerekmektedir.

TEK ÇIKIŞ YOLU: YENİDEN KAMUSAL EĞİTİMDİR

Türkiye’de eğitim sistemi, kapitalist meta ekonomisinin ve siyasal muhafazakârlaşma tercihlerinin kısılcacında iki keskin kutba bölünmüş durumdadır. Bu yapısal kriz, toplumu sermayenin satın alabildiği nitelikli eğitim ile yoksulların mahkûm edildiği ideolojik laboratuvarlar arasında sert bir yarılmaya zorlamaktadır.

Maddi gücü yeten azınlığın ulaştığı sermayenin eğitimi; fiziksel altyapısı tam özel kolejlerde, yabancı dil, eleştirel düşünce ve geniş sosyal imkanlarla sunulmakta ve bu yolun doğal sonucu olarak güvenceli bir geleceğe açılmaktadır. Buna karşın altyapısı yetersiz, kalabalık ve temizlik personeli dahi bulunmayan kamu okullarına sıkıştırılan yoksul kesim için eğitim, adeta bir ideolojik kuşatma alanına dönüştürülmüştür.

ÇEDES ve manevi danışmanlar eliyle yürütülen dini referanslı yoğun müfredat, bu çocukları MESEM uygulamaları üzerinden ucuz işçiliğe sürüklemekte ve sınıfsal yoksulluğun nesiller boyu tescillenmesine neden olmaktadır. Kapitalizmin metalaştırma hamleleri ile siyasal iktidarın muhafazakârlaşma hedeflerinin birleştiği bu karanlık sentezi parçalamanın tek yolu ise kökten bir yeniden kamusal eğitim programını hayata geçirmektir.

Çözüm Önerisi: Yeniden Kamusal Eğitim

Eğitim sistemini içinde bulunduğu çöküşten kurtarmanın ilk adımı, eğitimin niteliğini doğrudan belirleyen eğitim emekçilerinin tam güvenceli istihdamını sağlamaktır. Eğitimde hiyerarşi ve güvencesizlik yaratan ücretli ve sözleşmeli öğretmenlik gibi esnek çalışma biçimlerine derhal son verilmeli, mülakat gibi kayırmacı mekanizmalar elenerek herkese mülakatsız kadrolu atama imkânı sunulmalıdır. "Eşit işe eşit ücret ilkesi" rehberliğinde tüm eğitim çalışanları insanca yaşayabilecekleri ekonomik güvenceye kavuşturulmalıdır.

İkinci adım olarak, devletin bütçe kaynakları teşvikler ve muafiyetler yoluyla özel okul sahiplerine aktarılmak yerine doğrudan öğrenciye bütçe mantığıyla kamusal okullara aktarılmalıdır.

Her devlet okulunda okulda bir öğün ücretsiz yemek ve temiz su uygulaması hayata geçirilerek çocukların en temel gelişimsel ihtiyaçları devlet güvencesine alınmalıdır.

Üçüncü olarak çocuk işçiliğini meşrulaştıran ve öğrencileri fabrikalarda ucuz iş gücü olarak sömüren MESEM uygulamaları derhal durdurulmalıdır. Mesleki eğitim, sanayinin ucuz işçi ihtiyacına göre değil, pedagojik ve bilimsel temellere dayandırılarak çocukların akademik ve insani gelişimi odağında yeniden yapılandırılmalıdır.

Son olarak, kamu okullarını bilimsel karakterinden uzaklaştıran ÇEDES ve tüm tarikat, cemaat veya vakıf protokolleri koşulsuz olarak iptal edilmelidir. Eğitim müfredatı dogmalardan arındırılarak laik ve bilimsel bir özle yeniden inşa edilmeli, okullarda eşit yurttaşlık ilkesi eksiksiz şekilde tesis edilmelidir. Türkiye'de eğitim hakkını paranın ve ideolojinin tahakkümünden kurtarmanın yegâne yolu, bu dört temel sütun üzerinden yükselecek güçlü bir kamusal eğitim politikasını hayata geçirmektir.

SONUÇ

2025/26 eğitim-öğretim yılının sonunda ortaya çıkan tablo, eğitim sistemimizin yıllardır çözülmeyen ve giderek derinleşen yapısal sorunlarını bir kez daha gözler önüne sermiştir. Eğitim politikalarının “piyasa” ve “din” merkezli olarak biçimlendirilmesi ve iktidarın siyasal-ideolojik hedeflerine göre biçimlendirilmesi hem öğrencilerin hem de eğitim emekçilerinin haklarını ve ihtiyaçlarını göz ardı eden bir anlayışın sonucudur. Öğrencilerin eğitim hakkından eşit koşullarda yararlanamaması, bölgesel farklılıklar, eğitim emekçilerinin çalışma koşulları, öğrencilerin temel eğitim ihtiyaçlarının karşılanamaması bu dönemin en belirgin sorunları olarak öne çıkmıştır.

Türkiye, taraf olduğu Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne aykırı hareket etmekte, AİHM'in son olarak Anayasa Mahkemesi'nin zorunlu din dersleri ile ilgili verdiği kararlar açık biçimde ihlal edilmektedir. Eğitim sisteminin bütün kademelerinde pozitif bilimin tüm öğelerini içinde bulunduran, çağdaş ve bilimsel ilkelere dayanan, gerçek bir laiklik anlayışı temelinde yükselen bir yapının oluşturulması ve bu anlamda öncelikler zorunlu din dersi uygulamasından derhal vazgeçilmelidir.

İktidar, yıllardır uyguladığı eğitim politikalarını “bütçe disiplini” ve “değerler eğitimi” söylemleriyle meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Ancak mevcut tablo, bu argümanların gerçekliği yansıtmadığını açıkça göstermektedir. “Bütçe disiplini” bahanesi, özel okullara aktarılan teşvikler ve MESEM eliyle işletmelere ucuz iş gücü sağlanması gibi uygulamalarla çalışmakta; aslında eğitime ayrılan kaynağın yeniden dağılımında adaletsiz bir tercihi gizlemektedir. Benzer şekilde, “değerler eğitimi” adı altında sunulan müfredat değişiklikleri ve ÇEDES gibi projeler, bilimsel ve laik eğitim anlayışını tasfiye ederek, toplumu tekçi bir inanç ve dünya görüşü etrafında şekillendirme amacı taşımaktadır. Eğitim Sen, bu söylemlerin ardına saklanan ideolojik ve piyasacı uygulamaları ifşa etmeyi sürdürecektir.

Tüm öğrenciler için eşit, parasız, nitelikli eğitim olanakları sağlamak devletin ve özelde Millî Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğundadır. Bilimsellik eğitimin olmazsa olmazıdır. Öğretim programında temel referansımız akıl ve bilim olmalı, protokoller eliyle eğitimin dinselleştirilmesi politikalarına son verilmelidir. Bilimin, sanatın, sporun iç içe olduğu, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kendini özgürce ifade edebildiği laik ve bilimsel eğitim politikaları hayata geçirilmelidir.

Okulların eğitim kurumu olmaktan adım adım uzaklaştığı, öğrencilerin yarış atı gibi sınavdan sınava koştuğu, öğretmenlerin düşük ücretle, esnek, güvencesiz ve angarya çalışmaya zorlandığı, siyasal kadrolaşmanın zirve yaptığı, farklı dil ve kimliklerin dışlandığı, eğitimin zaten sorunlu olan niteliğinin daha da kötüleştiği bir eğitim sisteminin sağlıklı nesiller yetiştirmesi mümkün değildir.

Eğitim Sen, çocukların ve gençlerin eşit, özgür ve nitelikli bir eğitim alabilmesi; tüm ve eğitim emekçilerinin güvenceli, insanca koşullarda çalışabilmesi için mücadelesini sürdürecektir.